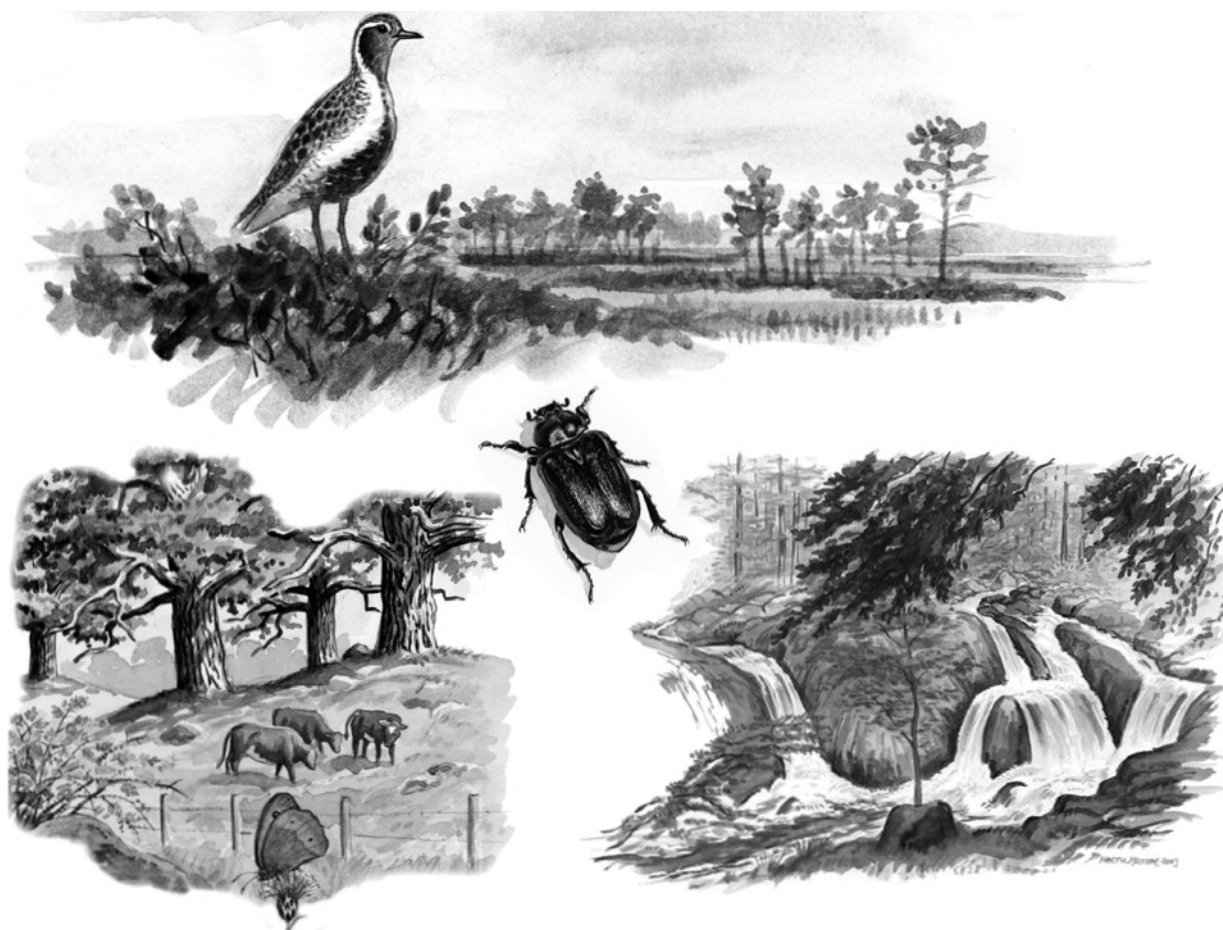

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540110 Skansen Läckö

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingsmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Maria Johansson

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställd 511-16961-2005
2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540110 Skansen Läckö

Kommun: Lidköping Områdets totala areal: 6,7 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 4030 - Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen
- 6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*
- 6410 - Fuktängar med blååtäl eller starr
- 8230 - Pionjärvegetation på silikatrika bergytter
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9160 - Näringsrik ek eller ek- avenbokskog

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

8230 - Hällmarkstorräng

9160 - Näringsrik ekskog

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet är att bevara en betesmark med grova ekar.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i januari 1997.

Beskrivning av området

Skansen Läckö ligger i Lidköpings kommun på den södra delen av Kållandsö. Området är naturreservat och känt för sina ekar och för den befästningslämning som ligger i reservatet. Platsen är ett välbesökt utflyktsmål. Många av ekarna är gamla och grova och har höga naturvärden. Betesmarkerna har även vissa naturvärden knutna till kärlväxtfloran. Delar av reservatet består av före detta åkermark, framför allt på östra sidan om Läckövägen. Hela området är välbetat förutom en remsa i sydväst och en litet parti vid vägen i den centrala delen av området. Dessa ligger utanför stängslet.

Bevarandemål

Målet är att arealen ekhage ska bibehållas eller öka. Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägarförhållanden

Ägs av privata markägare.

Vad kan påverka negativt

Områdets naturtyper skulle framförallt påverkas negativt av upphört bete. Alla former utav näringstillförsel skulle också skada naturvärdena. Se under respektive naturtyper.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området är skyddat som naturreservat. På sikt kan reservatsbestämmelserna behöva omprövas så att de även förbjuder gödsling, kalkning och användande av bekämpningsmedel i objektet. För att gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas krävs att området även fortsättningsvis betas årligen, helst med nötkreatur. Det får inte heller växa igen runt levande och döda grova ekar. I de obetade delarna av området bör igenväxningsvegetation runt ekarna huggas bort så att ekarna står ljusöppet. Så stor del som möjligt av området bör betas. Vid gallringar i betesmarken krävs för gynnsam bevarandestatus att de gamla hagmarksträden sparas samt några yngre träd som kan ta vid när de gamla försvinner. Död ved sparas också. En plan för ekföryngring i området behöver upprättas. Den före detta åkermarken får inte plöjas upp utan ska fortsätta vara betesmark för att gynnsam bevarandestatus ska uppnås.

Bevarandestatus

God.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter (opubl.)

Hultengren, S; Pleijel, H & Holmer, M. 1997: Ekjättar- historia, naturvärden och vård.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1992: Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden i Skaraborgs län. Meddelande 8/92.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1976: Skötselplan och beslut för naturreservatet Skansen läckö.
Beslut 1976-02-09.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1987: Ängs- och hagmarker i Lidköpings kommun.
Meddelande 7/88

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1996: Ängs- och hagmarker, sammanställning. Meddelande
96/5.

Digitaliserad skötselplan.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

4030 Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen

<i>Beskrivning:</i>	<p>Denna naturtyp finns på små fläckar i Skansen Läckö.</p> <p>Generellt sett utgörs naturtypen av torra-friska, hävdpräglade hedar på silikatrika podsoljordar (ej sandfält). Naturtypen har utvecklats genom lång beteskontinuitet, ofta i kombination med återkommande bränningar, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.</p> <p>En viktig förutsättning för gynnsam bevarandestatus är fortsatt hävd eftersom de hävdgynnade arterna är känsliga för den konkurrens från andra arter som uppstår vid igenväxning. En annan förutsättning är att näringstillförsel inte förekommer (förutom från betande djur) och naturtypen är därför känslig för ett ökat kvävenedfall och andra former av näringstillförsel. Eftersom de hävdgynnade arterna är ljuskrävande och behöver ytor att sprida sig på kan de även vara känsliga för ändrad markanvändning på angränsande marker.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <p>-Arealen av naturtypen ska vara minst x (0,3) hektar.</p> <p>Struktur och funktion</p> <p>-Minst 95 % av arealen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl avbetad" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett).</p> <p>-Andelen bar jord ska vara minst x%.</p> <p>-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara högst x%. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).</p> <p>-Det ska finnas minst x stycken grova och x stycken ihåliga lövträd.</p> <p>Typiska arter</p> <p>-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna ängsvädd, stagg och knägräs ska förekomma i minst y% av provytorna.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>-Uteblivet bete och igenväxning.</p> <p>-Eftersom naturtypen är känslig för näringstillförsel skulle gödsling och kalkning påverka negativt, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren, sambete med gödslad vall eller bete efter vegetationsperiodens slut skulle påverka negativt. Vinterbete kan även ge trampsador på marken.</p> <p>-Eventuell avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin skulle påverka den dynglevande insektsfaunan negativt.</p> <p>-Eventuell användning av bekämpningsmedel i betesmarken skulle slå ut den hävdgynnade floran.</p> <p>Åtgärder som regleras i reservatsföreskrifterna:</p> <p>-Ingrepp som förstör naturtypen. Det skulle t.ex. kunna vara grävning, upplag, vägbyggen, husbyggen, granplantering.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>God.</p>

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6270 Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen*

Beskrivning: Naturtypen finns inte i området utan dessa ytor är istället klassade som 4030.

Bevarandemål:

Negativ påverkan:

Bevarandeåtgärder:

Bevarandestatus:

Uppföljning:

6410 Fuktängar med blååtätel eller starr

Beskrivning: Generellt sett utgörs naturtypen av hävdpräglade fuktängar med blååtätel eller starr. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas. Två undertyper finns:
6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen".
6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blååtätel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Fuktängen i Skansen Läckö finns i den södra delen av området och är av undertypen b. En viktig förutsättning för gynnsam bevarandestatus är att naturtypen är öppen och naturtypen är känslig för igenväxning. Fortsatt hävd är därför viktigt. En annan förutsättning är att näringstillförsel inte förekommer (förutom från betande djur) och naturtypen är därför känslig för ett ökat kvävenedfall och andra former av näringstillförsel. Naturtypen är också känslig för förändrad hydrologi.

Bevarandemål: Areal
-Arealen av naturtypen ska vara minst x (2,7) hektar.

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).

-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är t.ex hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa samt blommande exemplar av grenrör, rörflen och älgört).

-Minst x % av vattenstranden ska vara blå bård. Storvuxna igenväxningsindikatorer ska inte förekomma i täta bestånd större än 10 m² (storvuxna igenväxningsindikatorer är vass, rörflen, jättegröe, kaveldun eller sjösäv).

-Naturtypen är som regel busk- och trädfri. Krontäckning av träd och buskar ska högst vara x %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

-Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi.

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterarterna stagg, ängsvädd, z. ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan: -Uteblivet bete och igenväxning.
-Eftersom naturtypen är känslig för näringstillförsel skulle gödsling och kalkning påverka negativt, men även indirekt näringstillförsel som t.ex. stödutfodring av betesdjuren, sambete med gödsblad vall eller bete efter vegetationsperiodens slut skulle påverka negativt. Vinterbete kan även ge trampsador på marken.
-Eventuell avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin skulle påverka den dynglevande insektsfaunan negativt.
-Eventuell användning av bekämpningsmedel i betesmarken skulle slå ut den hävdgynnade floran.

Åtgärder som regleras i reservatsföreskrifterna:
-Ingrepp som förstör naturtypen. Det skulle t.ex. kunna vara grävning, upplag, dikning, vägbyggen, husbyggen, granplantering.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: God.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

8230 Pionjärvegetation på silikatrika bergytor

Beskrivning: Naturtypen finns inte i området eftersom hållmarkerna här består av grönsten och grönsten är inte silikatrik.

Bevarandemål:

Negativ påverkan:

Bevarandeåtgärder:

Bevarandestatus:

Uppföljning:

9070 Trädklädd betesmark

Beskrivning:

Den trädklädda betesmarken på Skansen Läckö domineras av grova ekar. Det finns också inslag av andra ädellövträd och ett buskskikt med en och hassel. Fältskiktet är bitvis artrikt med bl.a. arter som jungfrulin, knägräs, stagg, ängsvädd, kamäxing och gråfibbla. Vilka lav- moss och svamparter som finns på Skansen- Läckö är inte känt och behöver därför inventeras.

Generellt sett förekommer naturtypen på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värden knutna till beteshävd finns kvar. Artsammansättningen varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen. Områden med något lägre krontäckningsgrad än 30% och med mycket höga naturvärden knutna till naturtypen och dess grova lövträd kan klassas som trädklädd betesmark

Grova hagmarksträd, i synnerhet vidkroniga ekar, som står ljusöppet myllrar av liv. En uppskattning har gjorts att generellt finns i Sverige omkring 400-500 lav- moss- och svamparter som lever på ekar och 800-900 olika insektsarter. Eftersom de flesta av dessa arter är beroende av att ekarna står ljusöppet, är naturtypen känslig för igenväxning. Även den hävdgynnade floran är beroende av ljus. Det är också nödvändigt att det finns träd i olika åldrar så att det finns träd som tar vid när de gamla försvinner. Därför är naturtypen känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet. Naturtypen är också känslig för ett ökat kvävenedfall och andra former av tillförsel av näringsämnen (förutom från betande djur) eftersom det skadar den hävdgynnade floran. Mossor-och lavar som är en viktig del av naturtypen, är känsliga för luftföroreningar. Eftersom arterna är beroende av att det finns andra ekhagar närheten för att de ska kunna sprida sig, kan naturtypen även vara känslig för att det växer igen runt grova ekar i närområdet och kraftiga avverkningar av grova ekar i närområdet

Bevarandemål:

Areal

-Arealen av naturtypen ska vara minst x (3,5) hektar eller öka inom området.

Struktur och funktion

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl avbetad" menas som regel att betet varit så hårt att ingen skadlig ansamling av förna skett). Lövförna ska inte ha en täckningsgrad på mer än 5%.

-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5% täckning eller frekvens (Negativa indikatorarter är t.ex.; hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, blåbär, lingon samt grenrör och hässlebrodd).

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävdade landskap ska vara mellan x % och y %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (d.v.s. träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

-I naturtypen ska det finnas minst x stycken grova och x stycken ihåliga ekar.

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterarterna stagg, knägräs, ängsvädd ska förekomma i minst y % av provytorna.

-Förekomsten av typiska lavararter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska lavararterna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan:

-Uteblivet bete och igenväxning kring de grova ekarna och ökad beskuggning av fältskiktet.

-Eftersom naturtypen är känslig för näringstillförsel skulle gödsling och kalkning påverka negativt, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren, sambete med gödslad vall eller bete efter vegetationsperiodens slut skulle kunna påverka negativt. Vinterbete kan även ge trampsador på marken.

-Eventuell avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin skulle påverka den dynglevande insektsfaunan negativt.

-Eventuell användning av bekämpningsmedel i betesmarken skulle slå ut den hävdgynnade floran.

Åtgärder som regleras i reservatsföreskrifterna:

-Avverkning av grova ekar eller andra grova eller döda hagmarksträd.

-Ingrepp som förstör naturtypen. Det skulle t.ex. kunna vara grävning, upplag, vägbyggen, husbyggen, granplantering.

Bevarandeåtgärder:

Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus:

God.

Uppföljning:

Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9160 Näringsrik ek eller ek- avenbokskog

Beskrivning: Naturtypen finns inte. Små partier med ek utanför fållan finns men de är igenväxt 9070 och inte 9160.

Bevarandemål:

Negativ påverkan:

Bevarandeåtgärder:

Bevarandestatus:

Uppföljning:
